

ski nego kao jezik naroda kojima je on materinski jezik, iako nalazimo tekstove koji prezentiraju englesko/američku kulturu u širem smislu te riječi. Međutim, neke informacije koje učenik dobiva iz udžbenika/radnog priručnika mogao je naći i na drugom mjestu. Ako odvojimo jezik od naroda kome je on materinski, izgleda nam da mu odsijecamo korijene pa bi se moglo dogoditi da on zapluta neukotvljen kao nekakav kozmopolitski fenomen (ili se možda varamo?). U takvim slučajevima tekstovi postaju plošni, ne otvaraju mogućnosti penetriranja u druge slojeve, sadržaje i smislove, ne vežu emotivno i misaono; mogu ostaviti hladan dojam.

Možda i nije moguće očekivati da tekstovi imaju poruku, da predstavljaju doživljaj kada nastojimo da učenika uvodimo u svakodnevne životne situacije (što je pomak u pozitivnom smislu u odnosu prema ranijim tekstovima koji toga nisu imali), a one su sastavljene od fakata, informacija, radnje i ne pobuđuju umjetničko-estetsku punoću doživljaja. Ipak, za neke tekstove ne možemo potpuno naći razloga zbog kojih se nalaze u udžbeniku, na primjer: »Clothes in the World«, »Fashion«, »The Body«. Obiluju mnogim detaljima, koji najvjerojatnije neće zainteresirati većinu učenika u razredu, djeluju i prestručno iako su neki u korelaciji s drugim odgojno-obrazovnim područjima. Također nerealno zvuči priča u nekoj maloj Marini koja boravi kod engleske obitelji, a upravo je stigla iz Pariza gdje je provela petnaestak dana. (Možda i ima takvih slučajeva, ali nisu tipični.) Je li to zbog toga što se realizira programska natuknica o temama i situacijama (situacije vezane za boravak u stranoj zemlji)? (Usput rečeno, važniji od vanjskog sadržaja u tom štivu je podtekst koji pruža izvanrednu priliku za raspravu.)

Dobro je to što u novom udžbeniku ne postoje neke centralne ličnosti koje se na dosta umjetan način stavljaju u različite situacije. Ipak, u *Ways to English 1* nalazi se nešto što dominira, a to su Beatlesi. U udžbeniku brojimo čak četiri njihova teksta i osim toga kratku biografiju Johna Lennona. Zašto? Aktualizacije radi? Pa čak kad bi to bilo i stoga, ipak je previše. Ispada da čitavo englesko pjesništvo ili pjesništvo naroda kojem je engleski materinski jezik predstavljaju Beatlesi. Ako bi učenici to tako shvatili, onda bi to bila obmana. Njima se mogla ponuditi pjesma tog sastava (ili nekog drugog) ali i nešto što predstavlja trajnije vrijednosti u engleskom jeziku. Sigurno udžbeniku ne bi ništa smetalo kad bi sadržavao tekstove iz književnosti na engleskom jeziku, a oni bi višestruko obogaćivali učenika.

Bilo bi nam krivo kad bi se tih nekoliko dojmova, koji smo iznijeli o tekstovima, shvatilo kao naš opći stav prema sadržajima uvrštenim u *Ways to English 1*, jer ćemo tamo naći tekstove u kojima se poruka vidljivo nameće, na primjer u »The Influence of TV«, »Night of Oscars« i sl. Ponegdje ona nije na prvi pogled očita pa će biti potrebna nastavnikova pomoć u interpretaciji, na primjer u »Newspaper Articles«, »Food and People«. Posebnu vrijednost sadrže oni tekstovi koji daju mogućnost učeniku da izrazi svoje osobne doživljaje i oni tekstovi koji govore o našoj kulturi.

I na samom kraju želimo kazati da smo govorili o našim prvim dojmovima nakon dočitavanja udžbenika i radnog priručnika *Ways to English 1* i nismo imali namjeru da dajemo iscrpnu analizu i definitivan stav. Novi udžbenik treba prepustiti praksi koja će mu sigurno dati svestraniju ocjenu.

PRIKAZ UDŽBENIKA *KONTAKTSPRACHE DEUTSCH 1* DIVNE
KERN-FRANCETIĆ I MAJE HÄUSLER

Pristup i ciljevi

Ovaj udžbenik znači korak naprijed u ostvarivanju nastojanja koja posljednjih godina karakteriziraju diskusije o nastavi stranih jezika. Ta bi se nastojanja mogla obuhvatiti dvjema riječima: individualizacija i diferencirana nastava.

Individualizaciju osim raznolikih vježba koje potiču transfer, omogućuje i Radni priručnik koji daje točne upute za samostalan rad.

Diferenciranost se postiže različitim vrstama tekstova u jednoj cjelini, koji služe postizanju različitih djelomičnih ciljeva: razvijanju vještina govora, slušanja, čitanja i pisanja.

Ta raznolikost u pristupu ne umanjuje jasnoću nastavnih ciljeva koji su navedeni na početku svake cjeline, u gornjem desnom uglu stranice s gramatičkom tabelom.

Teme i tekstovi

Takav diferencirani pristup određuje strukturu pojedinih cjelina na koje je podijeljen udžbenik. Svaka cjelina sadrži dva dijela, označena slovima A i B. *Dio A* — na koji će se ograničiti nastava s manjim brojem sati — sadrži pretežno tekstove za rad s ciljem razvijanja vještine slušanja, govora i pisanja, a *dio B* osim toga sadrži i tekstove za čitanje. Nizom tekstova — zastupljeni su dijalog, intervju, narativni tekst, vic, pjesmica, kuhinjski recept, raspored sati, svjedodžba, grafički prikaz, strip, pa i pripovijest u nastavcima — obuhvaćene su teme bliske mladima te dobi i prema tome pogodne za identifikaciju i transfer.

Jezik je primjeren šestoj godini učenja, iako bi tekstovi za čitanje mogli biti i nešto teži, sa ciljem razvijanja tehnike razumijevanja koja je ovdje donekle zapostavljena.

Problem koji se postavlja pred svakog autora udžbenika njemačkog jezika, naime, da pokuša uključiti *sve zemlje njemačkoga jezičnog područja*, ovdje je dobro riješen. Tako se na primjer na tekst o djevojci iz Švicarske nadovezuje informacija o podjeli te zemlje i jezicima koji se u njoj govore te usporedba s jezičnom situacijom u Jugoslaviji; u jednom tekstu o mladima u DR Njemačkoj govori se o zaposlenima na seoskom gospodarstvu, a u drugom o članicama rock-sastava, te se tako sprečava stvaranje kliširanih predodžaba o nekoj zemlji.

Tekstove za razvijanje produkcije i one za razvijanje recepcije dopunjuju *tekstovi za slušanje s razumijevanjem*, snimljeni na kazeti i popraćeni vježbama u udžbeniku.

Gramatika i vježbe

Stavljanjem *gramatičke tabele* na početak cjeline, ispred tekstova, samo se prividno narušava već ustaljena koncepcija koja polazi od obrade teksta i završava tumačenjem gramatike. Budući da se radi o 6. godini učenja njemačkog jezika, većina je gramatičkih pojava već prorađivana, pa tabela — koja se i bojom odvaja od ostatka cjeline — predstavlja uglavnom samo pregledno podsjećanje i ponavljanje. Tabelu dopunjavaju upute i objašnjenja na materinjem jeziku koja se nalaze u Radnoj bilježnici. Takva koncepcija obrade gramatike ne daje, međutim, odgovor na pitanje zašto učenicima trebaju gramatički termini na njemačkom jeziku i štura pravila kad imaju precizna objašnjenja na hrvatskom ili srpskom — a svrha jednome i drugome jest postupno ovladavanje jezikom, a ne razgovor o gramatici na njemačkom jeziku. Kako uz udžbenik nisu izdane Upute za nastavnike u kojima bi autori mogli objasniti kako su zamislili rad s gramatikom, trebalo je da se na to opširnije osvrne uvod (Anmerkungen) koji bi svakako trebao biti na hrvatskom ili srpskom jeziku kako bi ga mogli pročitati i učenici i njihovi roditelji.

Vježbe su sastavljene tako da aktiviraju učenike i olakšavaju upotrebu jezika u raznim komunikacijskim situacijama. Upute za grupni rad, dijalozi prema jezičnim impulsima i oni u kojima učenici igraju razne zadane uloge izvrsno su razrađena priprema za slobodan govor u raznim situacijama i s raznim partnerima. Važnu ulogu imaju i *tekstovi za prevođenje na njemački jezik* jer potiču svjesno uočavanje razlika između dvaju jezika i neutraliziraju negativnu interferenciju.

Grafička oprema

Ovaj udžbenik pokazuje koliko dobra grafička oprema pridonosi ne samo atraktivnosti udžbenika, već i objašnjavanju njegove strukture. Ovdje grafička oprema — počevši od privlačne slike na naslovnoj stranici, preko ilustracija u udžbeniku i Radnoj bilježnici do stalnih simboličnih oznaka uz pojedine tekstove i zadatke — slijedi i ističe strukturu udžbenika, olakšava snalaženje i time svjedoči o uskoj suradnji urednice s autorima i likovnom urednicom. Tu uspješnu suradnju pokazuje i vrlo funkcionalno korištenje žute boje kojom se, s jedne strane, odvajaju gramatičke tabele od ostalih tekstova cjeline, a, s druge strane, valovitom crtom ističu poslovice, uzrečice i vicevi.

Radni priručnik za učenike

Radni priručnik sadrži upute za rad, gramatička i ostala objašnjenja i vježbe. Svrha je priručnika, dakle, da učenika privikne na samostalno rješavanje teškoća u savladavanju stranog jezika. Time radni priručnik rasterećuje nastavnika i nastavu na satu. Umjesto da se »ekspliciraju« tekstovi i tumači gramatika, na satu se može više vježbati baratanje naučenim jezičkim elementima, razgovarati. Radni priručnik nije, dakle, manje važan dodatak udžbeniku koji se može i ne kupiti. Bez njega neće biti moguće provoditi nastavu onako kako to sugerira ovaj zaista uspješni udžbenik. Zato bi bilo nadasve važno da se izdavač pobrine za to da se udžbenik može kupiti samo zajedno s Radnim priručnikom.

